

Západočeská univerzita v Plzni

Pedagogická fakulta

Katedra výtvarné kultury

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Můj mikrosvět

Markéta Kaasová

Vizuální kultura se zaměřením na vzdělávání

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Stanislav Poláček

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Můj mikrosvět“ vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Plzni dne

Chtěla bych poděkovat vedoucímu práce MgA. Mgr. Stanislavu Poláčkovi za pomoc, odborné rady a poskytnutí cenných připomínek k vypracování této bakalářské práce.

V Plzni dne

.....

ANOTACE

Cílem této práce je poznání sebe samé a svého osobního prostoru ztvárněné prostřednictvím pěti obrazů o rozměrech 90x110 cm a třemi prostorovými objekty s využitím UV světelné technologie. Práce je zaměřena na můj individuální a spontánní projev pocitů a emocí při tvorbě a také mimo tvorbu. Zaměřila jsem se na sebepoznávání a nechala průchod svým duševním stavům. V teoretické části se inspiroji uměním, ale také přímo konkrétními umělci, dále se zabývám individualitou osobnosti a autentičností emocí a také průběhem a postupem práce.

Klíčová slova: můj mikrosvět, spontánní malba, sebepoznání, UV světlo

ABSTRACT

The aim of this bachelors work is knowledge, awareness of oneself and one's personal space shown in five pictures of 90x110 cm and in three objects I used the UV technology in my work. The work is focused on my individual, spontaneous demonstration of my emotions during my work and also in other situations. I put stress on the self knowledge and I also let go and watch my mental state. In the theoretical part took inspiration from art in general, but also from specific artists I analyze the individuality of a personality and authenticity of emotions as well as the course and promotion of work.

Key words: my microworld, spontaneous painting, self knowledge, UV light

Obsah

1	Úvod	2
2	Průběh práce	3
2.1	Počáteční úvahy	3
2.2	Konečná vize	4
2.3	Můj vnitřní svět.....	5
3	Osobnost.....	7
3.1	Emoce	8
4	Inspirace uměním	9
4.1	Geometrická abstrakce	9
4.2	Expresionismus	10
4.3	Abstraktní expresionismus	10
5	Inspirace umělci.....	12
5.1	Paul Jackson Pollock	12
5.2	Gerhard Richter.....	13
5.3	Hans Hartung	13
5.4	Karel Malich.....	14
6	Výrazové prostředky	16
6.1	Vnímání barvy.....	16
6.1.1	Barva	16
6.1.2	UV barvy.....	17
6.1.3	UV světlo	17
7	Výsledek práce.....	18
7.1	Kompozice 1/5	18
7.2	Kompozice 2/5	19
7.3	Kompozice 3/5	19
7.4	Kompozice 4/5	19
7.5	Kompozice 5/5	20
7.6	Uvnitř.....	20
7.7	Šroubovice.....	20
7.8	Rozptyl	21
8	Didaktická část.....	22
9	Závěr.....	23
	Resumé.....	24
	Seznam literatury a pramenů	25
	Obrazové přílohy.....	26

1 ÚVOD

V bakalářské práci na téma „Můj mikrosvět“ se zabývám tvorbou pěti obrazů o rozměrech 90x110 cm a tří prostorových objektů vytvořených z drátů, které jsou propojeny a prezentovány pod UV světlem. Téma je široké a já se zaměřila na dimenzi mého vnitřního a osobního prostoru. Inspirovala jsem se známými umělci, které zde představuji. V této práci jsem se vydala cestou poznávání a pozorování sebe samé, svých myšlenek, pocitů, zážitků a prožitků, které vznikají v průběhu mého života a také při samotné tvorbě. Uvědomění si svých vlastních pocitů a snaha jim porozumět a naslouchat je pro mě při tvorbě velmi důležité a podstatné. Jako cíl jsem si stanovila poznání sebe samé a svého osobního prostoru.

2 PRŮBĚH PRÁCE

Tato kapitola je věnovaná průběhu myšlenek a nápadů, které mě během této práce provázely a díky kterým jsem došla až k úplnému závěru.

2.1 Počáteční úvahy

Na úplném začátku této bakalářské práce bylo téma „Můj mikrosvět“. Toto téma mne zaujalo natolik, že jsem si ho vybrala, aniž bych měla prvotní představu, jak by měl obsah práce vypadat a co bych chtěla ztvárnit. Když si vzpomenu, tak jediným vodítkem pro mě byla myšlenka abstrakce, kde se dokážu vyjádřit a uvolnit, ale ostatní konkrétní nápady zatím stále nepřicházely.

Další úvahy u tohoto tématu byly rozporuplné, a ačkoliv jsem tušila, jakým stylem chci tvořit, čekala jsem na intenzivnější proud myšlenek. Ten postupem času přicházel v podobě uměleckých děl Jacksona Pollocka, které jsou mi velmi blízké. Inspirace technikou *dripping*, barevností a plastičností jeho obrazů, ze kterých vyzařuje jeho duševní prožitek a hloubka pocitů, které mi při pohledu na některé obrazy napadají. S technikou *dripping* jsem měla zkušenosti. Vždy jsem se při jakékoliv akční tvorbě uvolnila a do malby vtěsnila mé minulostní, ale i aktuální citění. V tomto momentě jsem si uvědomila, že tato práce bude mou osobní zповědí a budu se snažit ji co nejvýstižněji interpretovat. Pocity, prožitky a vzpomínky z dřívější ale i aktuální doby, vše co mě dělá šťastnou, ale i to co mě zraňuje. Začala jsem přemýšlet, jak pojmout všech pět obrazů, které by mohly prezentovat můj vnitřní svět. Nápady byly různé. Jedním z nich byl výběr pěti vlastností, které mě charakterizují jako: laskavost, nedůvěřivost, upřímnost... dalším, směřovat obrazy a objekty do odlišných etap mého života od narození po současnost. Na konzultaci s vedoucím práce, mi bylo doporučeno příliš se nevázat na nic konkrétního a v tvůrčím procesu skic nechat volný průchod myšlenkám. Vzala jsem si rady k srdci a zkoušela nejrůznější výtvarné techniky, ale stále jsem cítila, že to není právě ono a hledala jsem v tom hlubší význam. Zlomovým momentem byl nápad využití UV světla, se kterým jsem přišla na další konzultaci. Obrazy a objekty, které budou abstraktního rázu a mou vnitřní zповědí budou malovány fluorescentními (neonovými) barvami. Začala jsem si zjišťovat a shromažďovat informace o UV záření a co vše je pod ním viditelné. Na základě poznatků jsem se rozhodla tvořit také s neonovými a fosforovými barvami a také svítivými autolaky. Objekty budou tvořeny z drátů. Tento způsob tvorby mi byl schválen. Přemýšlela jsem nad tím, jak propojit různé výtvarné styly a prvky

nejen u obrazů, ale také u objektů. Nápad a způsob provedení jsem znala a teď zbývalo vyřešit praktickou otázku – najít prostory. Prostory s dostatkem místa, kde budu tvořit větší obrazy a objekty. Bydlím v malém bytě, kde byla možnost zhotovit jen skici o rozměrech 50x70 cm. Prostory jsem vyřešila zapůjčením garáže, která byla dostačující. Poslední bod pro tvorbu práce jsem vyřešila.

2.2 Konečná vize

Dospěla jsem k tomu, co budu vytvářet, jakým způsobem a které techniky využiji. Začala jsem pořizovat speciální barvy a UV lampy, které jsou pro moji bakalářskou práci velmi důležité a podstatné. Výsledné obrazy se začaly rýsovat při malbě skic, které jsem tvořila na čtvrtky a sololitové desky. Již na skici jsem použila neonové barvy, abych měla možnost v průběhu tvoření pozorovat, jaké efekty a vlastnosti tyto barvy mají. Chtěla jsem uchovat svojí vizi pohledu na obrazy pod odlišným světlem, a tak malba skic probíhala různými způsoby. Jedním ze způsobů byla malba za denního světla, kdy jsem pracovala s temperami, akrylovými barvami a jako podklad volila neonový autolak. Skicu jsem v konečné podobě viděla až pod UV lampou. Druhým způsobem byla malba pod UV lampou, kde jsem nanášela nejprve neonové a fosforové barvy a následně na denním světle skicu dotvořila. Při tvorbě skic jsem do obrazu zasahovala barvou přímo z tuby, cákáním štětce, stěrkou a válečkem. Po získání závěrečné vize o vypracování obrazů, mi byla známa i podoba objektů. Návrhy objektů ve zkušební verzi byly rovněž zhotoveny z drátů. Inspiraci jsem objevila v umělci Karlu Malichovi a jeho prostorových objektech vytvořených z drátů. Právě tento způsob tvorby mi připomíná abstraktní malbu, dráty které představují linky, tahy a nezobrazují nic konkrétního. Volnost při tvoření a práci s drátem mi dávala určitý rozlet a nový pocit nebýt nikým a ničím svázána. V tento okamžik jsem nabyla pocitu, že stojím nohama pevně na zemi, ale moje mysl a nálada se posunula kamsi výše. Tvorba se pro mě stala mnohem zajímavější, začala jsem si ji více užívat a dávat průchod pozitivním myšlenkám. To se odrazilo v barevnosti, kterou jsem začala používat a odklonila jsem se od negativních barev. Vznikly dva poměrně odlišné protipóly, jak v námětu, barevnosti a stylu. Protipóly aktuální tvorby se lišily na základě pocitovosti, kterou jsem v daný okamžik měla. Zde jsem viděla, jak jsou pro výtvarníka a stejně tak i pro mě důležité emoce, které ze sebe do díla vkládám a jaká je až mnohdy zarážející různorodost výsledků.

2.3 Můj vnitřní svět

Můj vnitřní svět – mikrosvět pro mě představuje prostor, kde se cítím bezpečně. Je to místo, kde si promítám a rekapituluji situace a zážitky běžného všedního dne, ale i mnohem vážnější rozhodnutí a činy. Sem se uchyluji se svým zklamáním, křivdou, ale i radostí. Můj osobní, vnitřní prostor se utváří od narození a neustále se během mého života mění a formuje. Jinak jsme ovlivněni v dětství, jiné zkušenosti nabýváme v době dospívání. V tomto prostoru se odehrává to, co je pro ostatní skryté a utajené. Je to malý svět plný touhy, přání a snů. Snů, za kterými se snažím jít a dosáhnout jejich naplnění. Zrcadlí se v něm dosažené zkušenosti, vědomosti, poznatky, postoje, rozum, ale také nerozvážnost a unáhlenost. Často ve mě určité situace vyvolávají emoce a emocionální pochody, které pak prožívám a zpracovávám. Je jen na mě, zda jsem ochotna se podělit o svoje prožitky, pocity a reakce nebo si je nechám pro sebe. Zkušenost mě už trochu ponaučila, že přílišnou otevřeností a spontánností se člověk pro okolí stává zranitelným. Přesto si někdy, ale nemohu pomoci, reakce ventiluji a pak toho lituji. A právě zkušenosti patří mezi to nejdůležitější, co mě poučuje, posouvá dále a pomáhá předcházet chybám, které i přes nabývací zkušenosti mnohdy stále opakuji.

Další jsou situace, na které se připravit nelze a které nemůžeme ovlivnit. Bohužel ani mě se nevyhnuly. Smutné a negativní situace, které zasáhly do mého života a ovlivnily mé podvědomí natolik, že je pro mě až nemožné zapomenout na pocity a emoce, které tyto okolnosti přinesly a které jsem v tu dobu pociťovala. Když se jedná o rozchod, zklamání a bohužel i o odchod nejbližších jsou to momenty, které bych už znovu zažívat nechtěla. Tyto situace zasáhnou do života každého z nás a velmi záleží na individualitě osobnosti a na tom, jak je člověk silný a zda má schopnost jít dál. Na druhou stranu jsou situace, které můj život velmi obohacují. Jsou to zážitky přinášející euforii a štěstí, které nelze ničím nahradit. Ty jsou mi velmi příjemné a přála bych si je zažívat stále. Mám je uchované v paměti a podvědomí a přeji si, aby tam zůstaly a mohla jsem si je připomínat. Velmi důležití jsou pro mě blízcí lidé, především rodina. Ta je pro mě to nejcennější co v životě mohu mít a neumím si ani představit, že by tu se mnou nebyla. Představuje pro mě zázemí a pocit bezpečí. Je tu vždy s otevřenou náručí. Oázu, kde nikomu nevádí, že mám chyby a nejsem dokonalá. Jsou tu pro mě a já pro ně. Velmi ráda se vracím do míst, kde se cítím přirozeně a volně. Míst, kterých během mého života přibývá, kde mohu načerpat energii, vypustit starosti a nechat volně proudit svoji fantazii.

Povahou jsem spíše introvert a svůj vnitřní svět plný fantazie a snění mám mnohem rozvinutější než běžné pocity, týkající se reality. Do tohoto mého světa se uzavírám a čerpám

z něho vždy, kdy mohu tvořit a vyjádřit své aktuální pocity. Nevnímám svět okolo, soustředím se a snažím se zaměřit na spontánní tvůrčí proces. Prvotní záměr se mnohdy v průběhu mění stejně, tak jako mé pocity a nálady. Postupem času se snažím sama sebe více vnímat a naslouchat svým přáním a pocitům.

Individualita osobnosti spočívá nejen ve vzhledu, postoji, chování, ale vyznačuje se hlavně vnitřním osobním prostorem. Lidské vnímání, myšlení a prožívání se liší natolik, že v kontaktu s jinou osobou může docházet k nedorozumění i v běžných situacích.

3 OSOBNOST

Pod pojmem osobnost mě napadá mnohé, ale především to, že osobnost je jedinečná, individuální a neopakovatelná. U každého z nás hraje velkou roli dědičnost, která nás ovlivňuje zejména po tělesné stránce. Můžeme zdědit barvu vlasů, očí nebo jiné tělesné znaky, které jsou typické pro náš rod. Dokonce je dědičné i určité nadání, ale osobnostní rysy, jako jsou schopnosti, vědomosti a ostatní psychologická hlediska osobnosti dědičná nejsou. Stejně tak naše vnitřní rozpory a vnitřní konflikty jsou individuální. Důležité je v jakém prostředí člověk vyrůstá a jakými lidmi je ve svém životě obkloповán a ovlivňován. Každý si ve svém životě prochází dobrými, ale i horšími okamžiky, které hluboko v nás zanechávají stopy.¹

„Erik Erikson se domníval, že lidé v životě procházejí osmi růstovými stádii. V každém z nich čelí nějaké krizi, kterou je třeba překonat. Dospívající člověk zápasí o vytvoření své identity, aby se stal poměrně stálým v názorech, emocích a chování. Neúspěch může u člověka způsobit rozptýlenou identitu, neboli neschopnost poznat, kým člověk je, čemu věří nebo kam v životě směřuje.“²

¹ Všeobecná encyklopedie. Praha: Diderot, 1999, 491 s. ISBN 80-902555-7-4 (5. Svazek)

² [online] Dostupné z: <<http://ruce.cz/clanky/964-identita-a-osobnost-cloveka>>. Citováno dne[1.6.2014]

3.1 Emoce

„Jsou velmi komplexní jevy, jejichž charakteristickým rysem je jejich velká citlivost a proměnlivost. Citlivost emocí na změny v osobních a situačních okolnostech se odráží v tom, že bez zjevných změn v objektivních okolnostech se emoce sama může proměňovat (na základě subjektivního hodnocení situace)

Při vymezování základních složek emoce se stalo klasickým Wundtovo vymezení tří charakteristik: libost – nelibost, úroveň vzrušení, zážitek napětí – uvolnění.“³

Emoce nás provází celým životem. K základním patří hněv, strach, radost a smutek. Pravděpodobně není nikdo, kdo by neznal pocit, kdy by mu emoce nezkomplikovaly život. Každý je prožívá odlišně a reaguje na ně po svém. Někdo situaci, která nastane přejde mávnutím ruky, někdo nadává, někdo se směje a někdo by vzteky vyletěl z kůže, nebo má infarktové stavy. Co mě, ale napadá jako první při vyslovení tohoto slova je cit, který jsem schopna vyjádřit. Ne každý to umí, ne každý chce být zranitelným. Často slýcháme, že jsme neudrželi emoce na uzdě a litujeme toho. I já bych si přála, mít své emoce pod kontrolou. Bohužel ne vždy tomu, tak doopravdy je. Jsem zvyklá si věci a činnosti plánovat a tak mě nečekaná překážka dokáže rozladit a narušit mi program. To, ale neplatí v případě, kdy se dostaví radost. To se cítím dobře a den je mnohem hezčí. Příjemný pocit se vlévá do celého těla a cítím ho až do konečků prstů. Jinak je tomu v případě vzteku. Příjemný pocit je pryč a naopak celé tělo je napnuté jako luk a hrozí, že vystřelí. Při obavách a strachu se cítím v nebezpečí, jsem ochromena, zranitelná. Neustálá ostražitost a hrozba obnáší velké nervové vypětí. Smutek je opačným stavem radosti. Úplně nejhůře snáším právě smutek, při něm pocítuji beznaděj.

³STUHLÍKOVÁ, Iva. *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál, 2002, 12s. ISBN 80-7178-553-9

4 INSPIRACE UMĚNÍM

Při realizaci a ztvárnění své práce jsem se inspirovala určitými uměleckými směry a obdobími, které pro mě byly podstatné a rozhodující. S dějinami výtvarného umění jsem se setkala na střední škole. Tady jsem měla možnost vytvořit si náhled na konkrétní umělecká díla, ale také na umělce, styly, slohy a směry a poznat je mnohem podrobněji. Možnost navštívit galerie a vidět mnou, tak obdivovaná díla na vlastní oči je nezapomenutelným prožitkem. Díla, kde se při pohledu na ně odrážejí mé pocity, emoce a odcházím s estetickým zážitkem. Ráda bych v této kapitole představila umělecké směry, které pro mě byly důležitou inspirací při tvorbě obrazů a objektů a se kterými se v mých pracích ztotožňuji.

4.1 Geometrická abstrakce

Vznik geometrické abstrakce se odehrál na počátku 20. století. Geometrická abstrakce se jako samostatný sloh vyznačuje reakcí na předcházející impresionismus. U zrodu stáli a základy vytyčili dva významní mistři francouzského malířství, Paul Cézanne a Georges Seurat. Cílem a podstatou malířského umění je harmonie. Harmonie, jako duchovní jev povahy umělce, založený na jeho tvůrčí potenci. Tito umělci se postavili proti schopnosti zaznamenávat, vnímat a vstřebávat zrakové vjemy, které právě rozvinul impresionismus.⁴

Umění bylo osvobozeno a odpoutáno od všeho předešlého. Dříve bylo užíváno výrazových prostředků k určitému popisu reality psychické nebo fyzické. V tomto období se umělci snažili o popření jakýchkoliv odkazů na realitu a omezili se na použití barvy, barevných ploch, linií a geometrických obrazců. Předmětem tohoto umění jsou snahy autora vyjádřit své životní postoje a pohled na svět kolem něj. Umělci se osvobodili od přímé podstaty, která nebyla součástí a vytvářeli *čisté umění*.⁵

⁴ PIJOAN, José. *Dějiny umění/ 9*. Praha: Odeon, 1983, 217s. ISBN 09/03. 01-510-83

⁵ HUYGHE, René. *Encyklopedie umění nové doby*. Praha: Odeon, 1974, 263s. ISBN 01-529-74

4.2 Expresionismus

Expresionismus vznikl v Evropě koncem 19. a začátkem 20. století. Nejednalo se o žádnou přesně zformovanou skupinu, ale spíše o celou řadu umělců a jejich umělecké vyjádření. Především tento umělecký směr zastupovaly německé skupiny Die Brücke a Der Blaue Reiter. Expresionismus odmítal dojmový prožitek, nápodobu naturalismu, impresionismu a estetické secese. Z názvu exprese se dá vytušit, že díla zachycovala citové poznatky a pocity umělcovy duše. Směr, který odrážel pesimismus, sociální utopii, melancholii soustředěnou ke stinným stránkám života a utrpení.⁶

Expresionismus si musel vytvořit svou vlastní ikonografii, aby mohl prorazit. Umění, které vzbuzovalo sociální zvraty a nemohlo už zkrášlovat život, tak jako v dobách, kdy vše odpovídalo přáním a představám vládnoucích tříd. Vše se změnilo a začal se zobrazovat život takový, jaký doopravdy je. Jeho temnější, fraškovité, nespravedlivé a obudné stránky. Tento směr se opíral o heroické průkopníky Vincent Van Gogh, Edvard Munch, Ferdinand Hodler, Arnold Böcklin a další významné umělce.⁷

4.3 Abstraktní expresionismus

Abstraktní expresionismus a také expresivní abstrakce vznikla v 50. a 60. letech 20. století. Malířství, které klade velký důraz na bezprostřední výrazovost malíře a na silný citový proud. Díla obsahují autentický projev harmonie, barevnosti, dynamiky a rukopisu. Ve Francii se abstraktní expresionismus nazývá *art informel*, *tašišmus* a v USA je označován jako *action painting*. Akční malba byla dříve označením pro rysy expresionismu a rané tvorby Vasilije Vasiljevič Kandinského. Abstraktní expresionismus byl jakýmsi protestem proti realismu, osvobozením od konvencí a pout tradic předchozího umění. Vychází ze smyslových zážitků, věcné skutečnosti a propojení citovosti a spontánnosti malby. Směr je charakteristický odklonem od tradičních ideálů, technik a je požadavkem svobodné spontánní a expresivní tvorby.⁸

⁶ BALEKA, Jan. *Výtvarné umění: výkladový slovník*. Praha, 1997, 99s. ISBN 80-200-06009-5

⁷ HUYGHE, René. *Encyklopedie umění nové doby*. Praha: Odeon, 1974, 285s. ISBN 01-529-74

⁸ BALEKA, Jan. *Výtvarné umění: výkladový slovník*. Praha, 1997, 8s. ISBN 80-200-06009-5

Abstraktní expresionismus se pokoušel překročit hranice zobrazení, které je výsledkem organizací gest a nebo skvrn přenesených na plátno. Jsou to prvotní emoce, které se naléhavě dožadují o vyjádření. J. Pollock a mladí malíři nové americké školy se snažili malovat gesty svěřeným náhodě.⁹

„Akční umění (umění akce) velmi úzce souvisí s novým pojmáním úlohy materiálu při výtvarné tvorbě. Problém spočívá v objevování výrazových možností umělecky nevyužívaných materiálů i postupů při jejich zpracování. Sama „hmota“ a proces její aktivizace jsou nositeli duchovního poselství, popřípadě stopou psychomotorické tvůrčí reakce. Takové využívání matérie má ovšem svou historii: v malbě ji lze sledovat od okamžiku, kdy umělec použil tzv. Vysokou pastu a kdy k práci štětcem přidal zásahy špachtlí či prstem.“¹⁰

⁹ HUYGHE, René. *Encyklopedie umění nové doby*. Praha: Odeon, 1974. 264,265 s. ISBN 01-529-74.

¹⁰ ZHOŘ, Igor-HORÁČEK, Radek- HAVLÍK, Vladimír. *Akční tvorba*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1991. 15 s. ISBN 80-7067-074-6

5 INSPIRACE UMĚLCI

V mé bakalářské práci pro mě byli inspirací nejen umělecké styly, ale i konkrétní umělci a jejich díla. V této kapitole bych ráda přiblížila a poukázala na díla autorů: Jacksona Pollocka, Gerharda Richtera, Hanse Hartunga, Karla Malicha.

5.1 Paul Jackson Pollock

Paul Jackson Pollock (28. ledna 1912– 11. srpna 1956) byl jedním z nejvýznamnějších amerických malířů 20. století. Svou činností zahájil tvorbu nové umělecké generace, která ztělesňovala ducha doby. Jeho život je pro pochopení umělcových děl klíčovým. Jeho práce byla jakýmsi druhem duševního boje a vyžadovala duševní sílu. Jackson Pollock byl průkopníkem akční malby, malířský prožitek vnitřní dynamiky samotného aktu malování, hutnosti barvy, sílu rychlosti i dopadu barvy na plátno. Pollock si osvojil výtvarnou techniku *dripping*. Radikální prvky malování jako například úplné odmítnutí palety a chybějící tradiční perspektiva staví Pollockovo dílo do pozice významného mezníku ve světovém poválečném umění. Umělcovy malby však nejsou jen nahodilé cákance barev na plátně, jak by se mohlo zdát – rozměrná abstraktní plátna jsou výsledkem osobního duševního prožitku.¹¹ Při pohledu na díla J.Pollocka ve mně vyvolávají neskutečný proud energie, emocí a probuzení nové inspirace. Vždy, když vnímám obraz, vidím v něm pokaždé něco jiného. Je to ovlivněno aktuálním prožitkem. Obrazy jsou jedinečné svou barevností, způsobem tvorby a pocitem neopakovatelnosti. (Obr. 2)

Dripping- Malířská technika stříkání, kapání, stékání nebo přímo lití barvy z plechovky na plátno. (Obr. 1)

„Jsem-li uvnitř obrazu, neuvědomuji si, co dělám. Teprve po prvním údobí, kdy se s ním seznámím, vidím, co jsem vlastně chtěl vytvořit. Potřebuji vnímat rezistenci země – potřebuji cítit, že jsem součástí malby a skutečně se do ní pohroužit. Chci vyjádřit své pocity spíše než je jen popsat... Mohu kontrolovat proud barvy, nic ale není náhoda a nikde není začátek ani konec.“¹² (Jackson Pollock)

¹¹ Jackson Pollock. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=349>. Citováno dne[3.6.2014]

¹² Jackson Pollock. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=349>. Citováno dne[3.6.2014]

5.2 Gerhard Richter

Německý malíř Gerhard Richter se narodil 9. února 1932 v Drážďanech. Umělcova tvorba je definována jeho snahou o zobrazení skutečnosti co nejuvěrnějším způsobem, ale zároveň je nesmírně všestranným a různorodým umělcem, často se pohybuje v oborech hyperrealismu i abstrakce. V oblasti abstrakce pracuje na výrazně abstraktních dílech, které jsou převážně monochromatické nebo založené na různém spektru barev. Tematicky se Richter snaží vytvořit abstraktní obrazy, které jsou odpovědí na jakékoliv násilí a nesvobodu a které vypovídají o smrti, bolesti a vzpomínkách. Vyvolávají smutek, zoufalost i melancholické pocity, zobrazují Richterovu touhu po svobodě myšlení i sebevyjádření, které se mu nedostávalo v jeho dětství.¹³

Tento umělec je mi blízký zejména jeho abstraktní tvorbou, která je jeho vlastní zpovědí stejně, tak jako mé obrazy jsou zpovědí mého vnitřního mikrosvětů. Technika, kterou umělec tvoří abstraktní obrazy je velmi zajímavá. Překrývání vrstev barvy a jejím následným stíráním vznikají různá barevná spektra a odstíny mícháním barev. (Obr. 3)

5.3 Hans Hartung

Hans Hartung (1904-1989) byl německým malířem. Umělcovo výrazné a silné umělecké podání je typickým příkladem spontánní a intuitivní tvorby. Tato tvorba je známá pod názvem *Art Informel*. Principem Hartungova umění bylo to, že ani sám malíř od začátku práce nevěděl, jak bude vypadat konečné dílo, nechal se unášet hlubokými emocemi a pocity, které v obraze popisovaly jeho duševní stav. Svou dynamickou tvorbou Hartung ovlivnil nastupující generaci amerických abstraktních expresionistů.¹⁴

Při realizaci mé bakalářské práce a to zejména obrazů pro mě byly největším inspiračním zdrojem tyto umělcovy litografie. (Obr.4), (Obr.5) Pohled na tato díla je pro mě velmi příjemný a z těchto litografií pociťuji klid a vyrovnanost. Neustále se k tvorbě Hanse Hartunga vracím. Rozhodla jsem se techniku překrývání vrstev barvy ztvárnit i ve svých obrazech a to právě malbou malířským válečkem.

¹³*Gerhard Richter*. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=625>. Citováno dne [03.06.2014]

¹⁴*Hans Hartung*. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=298>. Citováno dne [03.06.2014]

5.4 Karel Malich

Karel Malich je významný český sochař a malíř, narodil se 18. října 1924. Při studiu na Akademii výtvarných umění v Praze se nejvíce věnoval leptu a suché jehle. Od roku 1958 se soustředil především na zachycování krajiny a její tematiky. Nápady, motivy a inspiraci a pro svou autentickou tvorbu nacházel v okolí rodných Holic. Svá díla tvořil jako monumentální soubor maleb. Používal temperovou techniku na papírech nebo lepenkách, při kterých docházelo k sumarizaci a seskupení tvarů. Malichova malířská díla byla charakteristická používáním jasných barev. Velmi krátce procházel vývojem od fauvismu, přes analyzující kubismus a dostal se až k záznamům osobního expresivního citění a abstrakci. Abstrakci znázorňující energii, vztahy a vnitřní pohyb. V tvorbě došlo i ke zjednodušování tvarů, které se nakonec proměnily v pouhý znak a k redukci barevnosti. Pomalu se odpoutal od bezprostředního vnějšího námětu a zaměřil se pouze na vyjadřování smyslového prožitku především při vnímání krajiny. Umělcův vztah k přírodě se odráží i ve zcela formálních abstrakcích - monochromatických reliéfech, architektonických objektech z kovu či asambláží z propletených drátů, které mohou připomínat hlavolamy. Jsou záznamem světla, vzdušných proudů v krajině, energetických shluků. Ve všem pro pozorovatele možná i chaotickém, autor nachází harmonii a rovnováhu. V polovině sedmdesátých let se autorovy reálné zkušenosti začaly promítat do drátěných plastik. Opravdovost vlastního prožitku, která se v Malichově díle propojuje s mimořádnou estetickou působivostí, přispívá k tomu, že se nám děje běžného života začnou jevit zcela netušeně.¹⁵

Tvorba Karla Malicha je plná pozitivní energie a světla. V českém umění se jedná o objevitele srovnatelného s Františkem Kupkou. Malich je ovšem také známý ve světě i svými objekty vytvořených z drátů svázaných provázky. Umělec vytváří svoje vlastní světy, v nichž dochází k propojení s přírodou a jeho vědomím. Dostat se pod povrch běžné zkušenosti a ukázat ji z jiného nevídaného úhlu. V tom jsou Malichovy životní konstanty neměnné a pevné. Autorovy drátěné plastiky v moderním umění nemají obdoby.¹⁶

¹⁵ [online] Dostupné z: <<http://art.ihned.cz/c1-59288810-drat-v-dusi>>. Citováno dne [03.06.2014]

¹⁶ [online] Dostupné z: <<http://goout.cz/cs/vystavy/praha/karel-malich-retrospektiva/etjj/>>. Citováno dne [03.06.2014]

Karel Malich je posledním z mého výčtu. Tento autor je pro mě velmi podstatný, obdivuji ho jako člověka, ale především jeho úžasná díla. Díla, se kterými se z určité části ztotožňuji a nalézám v nich způsob tvorby, který je spontánní a autentický. Zachycuje autorovy pocity, vzpomínky a postoje. V dílech se odráží jeho osobnost. Umělec, který prorazil tím, že nechce opakovat osvědčené postupy. Materiál, ze kterého vytvářel skulptury a objekty, jsem si zvolila i pro svoji práci a tvorbu objektů. Drát, se kterým se dá dobře pracovat a představuje prostor tvořený liniemi. (Obr.6)

6 VÝRAZOVÉ PROSTŘEDKY

Zde uvádím výrazové prostředky a techniky, které jsem využila při realizaci obrazů a objektů.

6.1 Vnímání barvy

Barva je výrazový prostředek a působí na naše podvědomí. Je z pohledu psychologického vnímání nadřazeným vjemem. Před všemi ostatními podněty, jako první vnímáme barvu. Barva může automaticky iniciovat nevědomé reakce. Tento psychologický účinek může pramenit z citových zkušeností a zážitků, které jsou u každého individuální. Barvy a stíny také mění vnímání forem, tvarů. Hlavní roli hraje podvědomí.

6.1.1 Barva

Barva je jevem fyziologicko-psychologickým, estetickým, chemickým a fyzikálně-optickým. Fyziologicko-psychologicky je vázání barvy spojené se smyslovým zážitkem, ale i předmětovou kvalitou věcí a jejich vnímání. Esteticky můžeme vnímat barvu z pohledu subjektivního činitele nebo naopak objektivní vlastnosti. Chemicky je určování barvy z pohledu složení pigmentu, zda se jedná o organickou, anorganickou nebo syntetickou výrobu. Fyzikálně-opticky je světelným paprskem určité vlnové délky. Barva tvoří smyslové, významové a hmotné struktury díla. Stejně tak i jako barevná harmonie, barevný akcent, kontrast, rytmus, kompozice. Barva je pro nás označením předmětného světa, na základě naší smyslové zkušenosti. V uměleckém díle je barva vnímána jako určitý dojem, může na nás působit symbolicky, výrazově.¹⁷

Odolnost a stálost pigmentu při vystavení na světle přirozeném, umělém je různá zejména, při vystavení ultrafialového záření. Závisí na chemické koncentraci a složení pigmentu. Důležitý vliv stálosti a viditelnosti barvy, také závisí na prostředí a prostorech, v němž je použita.¹⁸

¹⁷ BALEKA, Jan. *Výtvarné umění: výkladový slovník*. Praha, 1997, 42s. ISBN 80-200-06009-5

¹⁸ SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Praha, 2000, 12s. ISBN 80-7209-245-6

6.1.2 UV barvy

UV barvy (přesněji "UV aktivní", též reflexní, neonové či fluorescenční) jsou barvy, které svítí pod ultrafialovým zářením. Jedná se o výrazné barvy, které po nasvícení UV světlem ve tmě doslova září.

6.1.3 UV světlo

Je to tzv. černé světlo a je na úplném kraji viditelného spektra barev, jedná se přesně řečeno o ultra fialové světlo. Toto UV světlo má schopnosti ve tmě rozzářit UV aktivní barvy a předměty. Nejčastěji je to bílá barva, ale může být i zelená, červená, fialová, ale i ostatní barvy. UV záření se nachází v nejrůznějších oborech lidské činnosti a má mnohá uplatnění. Svítidel existuje mnoho druhů rozdělených z hlediska způsobu využití. Pro všechny je, ale víceméně společným znakem, že se vyznačují velmi intenzivním zářením. Speciální kategorii, kterou zahrnujeme mezi UV svítidla, tvoří UV zářivky. Ty jsou vhodné pro využití v domácnosti, v rámci obchodních i veřejných prostorů. Zajímavostí je, že lze využít tyto zářivky i ke kontrole pravosti bankovek.¹⁹

UV světelné zdroje v sobě skrývají mnohonásobně větší potenciál, než by mnozí čekali. Vynikají extrémním výkonem a svítivostí na velké vzdálenosti. Jediný UV zdroj světla dokáže osvětlit velmi rozsáhlé prostory a tím nahradit hned několik jiných, méně výkonných svítidel. Proto jsou tyto světelné zdroje velmi oblíbeným zařízením zajišťujícím osvětlení mnoha veřejných i komerčních budov. UV zářivka – trubice vyzařuje, stejně jako ostatní UV světelné zdroje, poměrně silné paprsky temně modré barvy.²⁰

Ve své práci a především na její prezentaci jsem jako světelný zdroj zvolila UV trubicové zářivky, které jsou poměrně hodně výkonné a vyznačují se velkou svítivostí. Díky vyšší výkonnosti zářivek dopadá více světla na požadovaná místa, která jsou tvořena fluorescenční a neonovou barvou.

¹⁹ [online] Dostupné z: < <http://www.uvosvetleni.cz/>>. Citováno dne [04.06.2014]

²⁰ [online] Dostupné z: < <http://www.uvosvetleni.cz/uv-svetelne-zdroje/>>. Citováno dne [04.06.2014]

7 VÝSLEDEK PRÁCE

V této kapitole bych ráda představila jednotlivé obrazy a objekty. Dále techniky a způsoby, jakými jsem dospěla k výslednému dílu na zadané téma Můj mikrosvět. Jako podklad u skic o rozměru 50x70 cm jsem nejdříve zvolila čtvrtky, které jsem našepsovala. Ty se, ale kroutily a ohýbaly. Z tohoto důvodu jsem se rozhodla pro sololitové desky- stálý rovný podklad, který se nekroutil a neohýbal. Pro konečných pět obrazů, jsem po zkušenostech volila opět sololitové desky. Pořízení fluorescentních barev a UV setů zářivek bylo poměrně finančně náročné. Jako vyztužení sololitových desek obrazů jsem s pomocí truhláře zhotovila dřevěné rámy s příčkou uprostřed, která zabraňuje možnému prohýbání desky a nalepila je pod obrazy. Vyztužení je potřebné i pro snadnější zavěšení a prezentaci. Požadavky na prostory k prezentaci méjí bakalářské práce jsou složitější. Je důležité, aby byl prostor opatřen přirozeným nebo umělým světlem, ale také možností zatemnění, které je potřeba pro účinek UV světla.

7.1 Kompozice 1/5

Obraz je vytvořen na sololitové desce, kterou jsem nejdříve našepsovala válečkem dvěma vrstvami bílé barvy. Technika, kterou jsem volila, byla opět malba malířským válečkem různých rozměrů. Tento obraz stejně, tak jako ostatní jsou vytvořeny spontánně, autenticky a neopakovatelně. Malbou válečkem jsem zaujata delší dobu, a ta se také promítla do mých aktuálních pocitů, při akci a malbě tohoto obrazu. V obraze jsou patrné dvě barvy teplých odstínů dále barva bílá a černá. Obě barvy jsou natolik odlišné, jako jejich symbolika v různých částech světa. Otisky horizontál, oblouků a vertikál, vytvořené válečkem jsou výsledkem spontánního projevu myšlenkových pochodů. Otisky, které jsou náhodné, tvoří stopy nanesené barvy na čistou bílou plochu stejně, tak jako proud emocí, který nelze mít vždy pod kontrolou. Pohled na obraz pod UV světlem se náhle změní, není to takový pohled, jako na denním nebo umělém světle. Obraz už není tak čistý a jasný. Na povrch se dostávají jen barevné části obrazu jemně stínovány černými otisky. Jasně jsou viděny pouze určité prvky v obraze. Poslední částí tohoto obrazu je pohled ve tmě. Jsou zde vidět jen náznaky geometrických útvarů, které nejsou záměrně dokončeny.

7.2 Kompozice 2/5

Tento obraz je ztvárněním mého duševního stavu a pocitů, které mne v daný okamžik při malbě obrazu ovládaly. Podklad obrazu byl vytvořen bílým autolakem ve spreji. Následně přestříkán neonovým lakem oranžové barvy, kde byl vytvořen podklad kapáním laku na obraz, který jsem směřovala převážně do dolní poloviny plochy obrazu. Malba je tvořena válečkem, ale také jsou v obrazu patrné zásahy štětcem. Levá vertikála je tvořena litím bílé barvy přímo z tuby a také fluorescentní oranžovou barvou. Zde se prolínají různé způsoby tvorby. Částečné bílé reliéfní oblouky jsou tvořeny válečkem a štětcem. V této podobě je obraz viděn v první fázi. Další fází je viditelnost obrazu pod UVsvětlem. Oranžová, která je mnohem zářivější je barvou radosti a působí na mě velmi optimisticky. V poslední fázi je patrné jen mihotavé naznačení vertikálního pruhu společně s protínajícím se horizontálním pruhem. Svítivost fosforové barvy je pomíjivá a nestálá.

7.3 Kompozice 3/5

Další obraz, je také abstraktní. Je vystavěn na smyslovém prožitku a pocitu, který jsem v danou chvíli pociťovala. Tyto pocity nebyly jen pozitivní. Spíše jsem v sobě měla nashromážděnou negativní energii, která prostřednictvím této tvorby dostala průchod, a otiskla se do díla. Obraz byl nastříkán stříbrným lakem, který ztvárňuje naději a odráží, tak i dopadající světlo. Dále jsem obraz podpořila vertikálními a horizontálními čarami vytvořenými malbou válečkem, černou, šedou a bílou barvou. Celek je doplněn žlutou barvou, která je aktivní pod UV světlem. Tento obraz může působit poněkud smutně. V druhé fázi obraz odkrývá pouze určité části, viditelnost zářivé neonové a fosforové barvy. Konečná prezentace obrazu nám zobrazuje ve tmě svítivé stopy a čáry tvořené fosforovou barvou.

7.4 Kompozice 4/5

Tento obraz oproti tomu předešlému působí velmi pozitivně. To je zapříčiněno tím, že při spontánním projevu v době malby tohoto obrazu jsem prožívala velmi radostné období a byla doslova nabitá pozitivní energií. Tu jsem přenášela i na ostatní blízké osoby. Je až neuvěřitelné, jak se subjektivní pocity a emoce mění a jak dokážou ovlivnit můj postoj a náhled na určité věci. Zejména právě při tvůrčí činnosti a malbě svých pocitů, které se do výsledného díla ve značné míře přenesly.

Podklad obrazu byl tvořen bílým autolakem, který překrývají cákance kapek laků po celé ploše obrazu. Barvy, které se v obraze objevují, jsou pozitivní. Převahující barva v obraze je růžová, tato barva představuje mou pozitivní náladu a pocit štěstí. Dále jsou v obraze vytvořeny růžové horizontály a vertikály. Tyto čáry rozbourávají plochu obrazu. Pod UV světlem, je obraz proměněn na intenzivnější růžovo-oranžovou barvu. Konečná fáze obrazu v úplné tmě je už jen podpořena světélkující fosforovou barvou, kdy pozitivní barvy nejsou vidět.

7.5 Kompozice 5/5

Tento obraz uzavírá sérii pěti obrazů. Pozadí je vytvořeno nastříkáním černého autolaku. Při pohledu na obraz jsou patrné bílé tahy válečkem. Tyto tahy představují určité cesty a křižovatky. Malba válečkem dokáže udělat velmi jemný a neopakovatelný dekor, kde dochází k překrývání vrstev barvy. K zakomponování neonové barvy jsem zvolila odstín růžové a žluté. Po nasvícení UV světlem na povrch vystoupí zářivé barvy a podklad zůstává černý. Část, kdy je obraz prezentován ve tmě jsou viditelné dva jasně svítivé geometrické útvary a velmi jemně svítí i cesty tvořeny válečkem.

7.6 Uvnitř

První objekt s názvem „Uvnitř“, je prostorově odlišný od dalších dvou objektů. Představuje uzavřené prostorové těleso - kouli, která je tvořena z drátových linií. Objekt představuje můj vnitřní uzavřený a celistvý prostor. Tvořila jsem jej použitím podkladové barvy, která po zaschnutí na drátech vytvořila strukturu a stékající efekt. Uvnitř drátové koule jsou umístěny tři spirály, které znázorňují emoce mého vnitřního světa. Tyto spirály jsou nastříkány zářivými UV barvami. Zbytek koule je převážně černé barvy, která vytváří hranici a bariéru mezi mnou a okolím. Prezentace objektu je přizpůsobena k zavěšení do prostoru.

7.7 Šroubovice

Druhý ze série tří prostorových objektů je zповědí o spletitosti vzájemných vztahů a autentičnosti aktuálního rozpoložení. Objekt je zkomponován ze spleti drátových spirál, které jsou soustředěny k jednomu bodu, ten je umístěný v horní části objektu. Objekt je tvořen z drátů dvou různých průměrů. Surový stříbrný drát je nastříkán černým a šedým autolakem. Dominantou celého objektu je nepřehlédnutelná zářivě růžová UV aktivní barva, která je také

nastříkána lakem. Objekt je vytvořený, tak aby byl prezentován zavěšený v prostoru. Nasvícený UV světlem mění svůj vzhled na zářivou dominantní oranžovou barvu.

7.8 Rozptyl

Třetí prostorový objekt je odlišný svou rozsáhlou kompozicí, způsobem provedení a barevností. Provedení je mnohem méně agresivní především tím, že barevnost je mnohem jemnější, než u předešlých objektů. Zde jsem se mnohem více uvolnila a nechala průchod spontánnosti a fantazii. To se v objektu odrazilo lehkostí a vzdušností, která je na první pohled patrná. Nejdříve jsem dráty natřela základovou barvou, aby vznikla struktura a barva zanechala efekt stékajících kapek. Dále jsem vše nastříkala bílým autolakem a stejným způsobem jsou v drátovém objektu vytvořeny zářivé úseky žluté a oranžové UV aktivní barvy.

8 DIDAKTICKÁ ČÁST

Důležitým aspektem mé tvorby je uvolňování emocí a pocitů prostřednictvím malby. Spontánní proces, který je více méně založený na náhodě a je možné díky němu nepřímo nahlédnout do svého nitra a něco nového se o sobě dozvědět. V této kapitole bych se chtěla zaměřit na aplikaci tématu „Můj mikrosvět“ a jeho využití v oblasti edukace a výtvarné výchovy. Toto zaměření vnímám z pozice budoucího pedagoga výtvarné výchovy popřípadě výtvarně zaměřených kroužků. V mé práci jsem se především zaměřila na své autentické, osobité emoce a pocity, které jsou mou podstatnou součástí. Spontánní malba vzniká samovolně, intuitivně a to nejrůznějšími výtvarnými projevy.

Výtvarným rysem spontánního umění je otevřenost k jakémukoliv materiálu, ze kterého dílo může vzniknout. Technika spontánní a automatické malby může být pro každého velkým objevem při průzkumu vlastního nitra a dokonce v určité krizové situaci způsob a prostředek komunikace s okolím. Ze své vlastní zkušenosti při příležitostném vedení výtvarného kroužku vím, že komunikace mezi dětmi a pedagogem, či vedoucím není vždy bezproblémová. Vše se odvíjí od toho, jakým způsobem jsou děti schopny a vedeny ke komunikaci s cizími lidmi. Každý z nich si chrání svůj vnitřní svět a je těžké předpovídat jejich reakce a chování. Velmi dobrým způsobem prolomení určitých komunikačních bariér je spontánní tvorba, pomocí které mohou jedinci lépe porozumět a vcítit se.

Tento způsob tvorby bych směřovala nejen na děti, adolescenty, ale také i na dospělé. Určité zadání úkolu, nebo spíše hry může skrývat velkou řadou nápadů. Celkově u spontánní tvorby nemusí jít pouze o barvu, malbu, kresbu, prostorovou tvorbu, ale lze využít nespočet různých materiálů, jako jsou třeba dráty, které jsem využila i já ve své práci. K tvorbě nám jako prostředek může sloužit skoro vše. K aktu tvorby lze podnítit například také hudbou, tancem a spontánností projevu. Myslím si, že využití této techniky a její účinky hrají velkou roli v samotném uvědomění si sebe a naslouchání vnitřních pocitů a pudů.

9 ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo vytvoření obrazů a objektů, poznání, uvědomění si sebe samé a svého osobního prostoru. Myslím si, že prostřednictvím této práce jsem dospěla k lepšímu porozumění a bližšímu pozorování svých vnitřních pocitů a emocí, které jsem se snažila ztvárnit v pěti obrazech o rozměrech 90x110 cm a třech objektech vytvořených z drátů. Celá práce je propojena a prezentována pod UV světlem. Svými díly jsem divákovi zprostředkovala pohled do mého mikrosvěta, který obsahuje pocity, emoce, myšlenky a prožitky. Obrazy jsem vytvořila různými malířskými technikami. Teoretická část práce je tvořena z inspiračních zdrojů tvorby, ale také z individuality osobnosti a emocí. Dále jsem se zabývala barvou a UV světelným zdrojem, který v prezentaci mé práce zastupuje významnou složku.

Tato práce se pro mne stala velkou inspirací a v budoucnu bych se tomuto tématu chtěla nadále věnovat a ještě více rozvinout možnosti jejího zpracování. Myslím si, že prostřednictvím této práce jsem získala mnoho nových poznatků a zkušeností, které bych ráda dále předávala v uměleckém a pedagogickém kontextu.

RESUMÉ

The aim of this bachelor's work was the creation of pictures and objects. Knowledge, awareness of oneself and one's personal space. I think that through this work I got to know better my inner feelings and emotions, which I tried to portray in five pictures of 90x110 cm and three wire objects. The whole work is linked and presented under UV light. Through my work, I offered the viewer a look to my microworld, showing my emotions, feelings, thoughts and experiences. I created my pictures by various painting techniques. The theoretical part of the work was created from inspirational sources of creation, but also from the individuality of personality and emotions. Further I analyzed colours and UV light source, which plays an important role in my work.

This work inspires me a lot and I would like to devote it deeper to develop its opportunity of processing. I think that I gained much experiences and knowledges, because of my bachelor thesis and these knowledges I would like to convey in artistic and pedagogic context further.

SEZNAM LITERATURY A PRAMENŮ

Knihy:

BALEKA, Jan. *Výtvarné umění: výkladový slovník*. Praha: Academia, 1997, ISBN 80-200-06009-5

HESSOVÁ, Barbara. *Abstraktní expresionismus*. Praha: Slovart, 2005, ISBN 10:80-7209-840-3

HUYGHE, René. *Encyklopedie umění nové doby*. Praha: Odeon, 1974, ISBN 01-529-74

PIJOAN, José. *Dějiny umění/ 9*. Praha: Odeon, 1983, ISBN 09/03. 01-510-83

SMITH, Ray. *Encyklopedie výtvarných technik a materiálů*. Praha: Slovart 2000, ISBN 80-7209-245-6

STUHLÍKOVÁ, Iva. *Základy psychologie emocí*. Praha: Portál, 2002, ISBN 80-7178-553-9

ZHOŘ, Igor - HORÁČEK, Radek - HAVLÍK, Vladimír. *Akční tvorba*. Olomouc: Rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1991. ISBN 80-7067-074-6

Všeobecná encyklopedie. Praha: Diderot, 1999, ISBN 80-902555-7-4 (5. Svazek)

Internetové zdroje:

Gerhard Richter. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=625>.

Citováno dne [03.06.2014]

Hans Hartung. [online] Dostupné z: <http://www.artmuseum.cz/umelec.php?art_id=298>.

Citováno dne [03.06.2014]

[online] Dostupné z: <<http://art.ihned.cz/c1-59288810-drat-v-dusi>>. Citováno dne

[03.06.2014]

[online] Dostupné z: <<http://goout.cz/cs/vystavy/praha/karel-malich-retrospektiva/etjj/>>.

Citováno dne [03.06.2014]

[online] Dostupné z: <<http://www.uvosvetleni.cz/>>. Citováno dne [04.06.2014]

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

(Obr.1) Jackson Pollock <http://www.33third.com/boards/t/1608/jackson-pollock.aspx>

(Obr.2) Jackson Pollock

http://www.robertweingarten.com/pollock_pages/jackson_pollock_5.html

(Obr.3) Gerhard Richter, Claudius, 1986

<http://godsavedadaism.blogspot.cz/2011/12/gerhard-richter-panorama-tate-modern.html>

(Obr.4) Hans Hartung, L34 <http://www.artfinding.com/Auction/Hans-hartung-1904-1989-sans-titre-l34-1973-lithographie-en-couleurs-epreuve-signee-datee-et-n/80300.html>

(Obr.5) Hans Hartung, L13 <https://www.artetrama.com/es/artworks/hans-hartung-l-13>

(Obr.6) Karel Malich, <http://temps.blog.lemonde.fr/2011/09/25/karel-malich/karel-malich-t-2/>

Obr.1

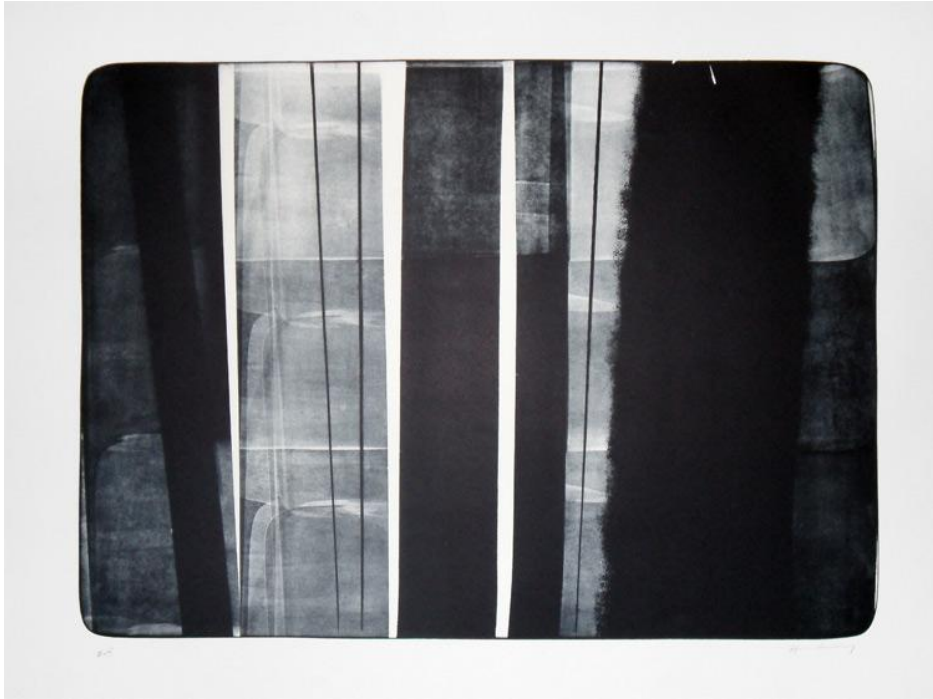
Obr.2

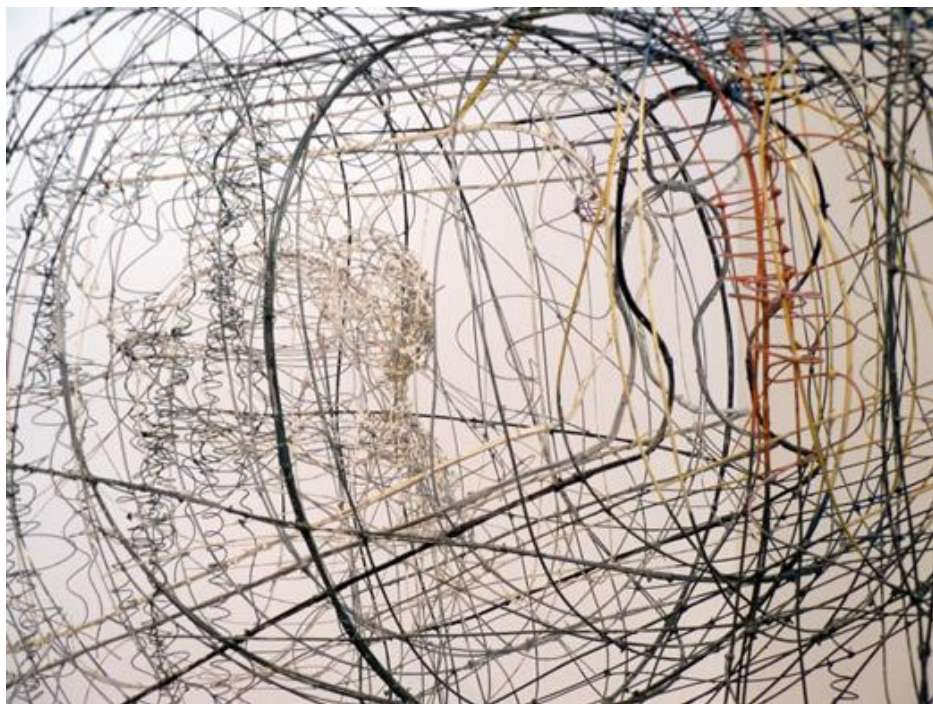
Obr.3

(Obr.4)

Obr.5

Obr.6

7.1 Kompozice 1/5

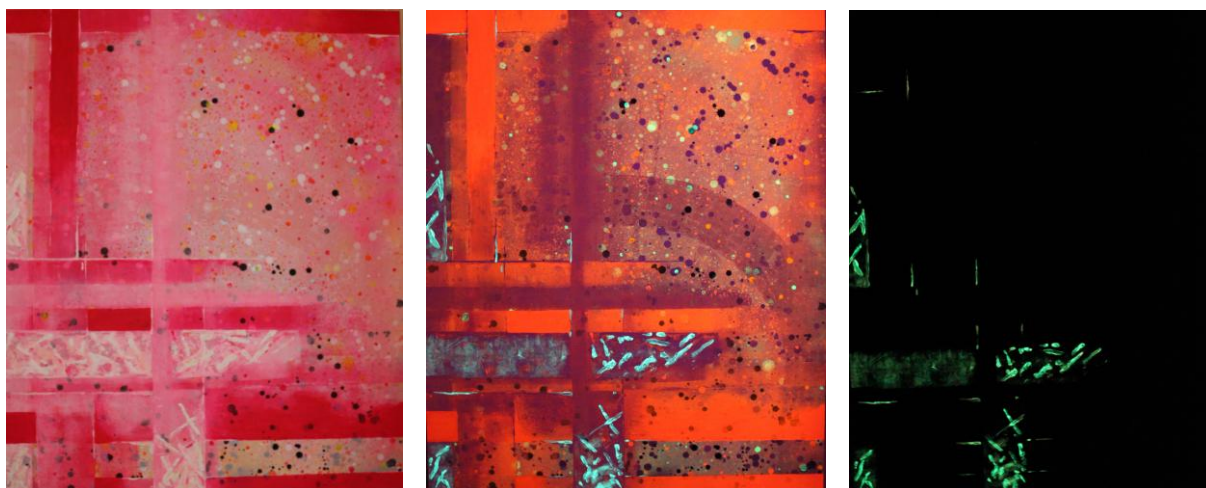
7.2 Kompozice 2/5

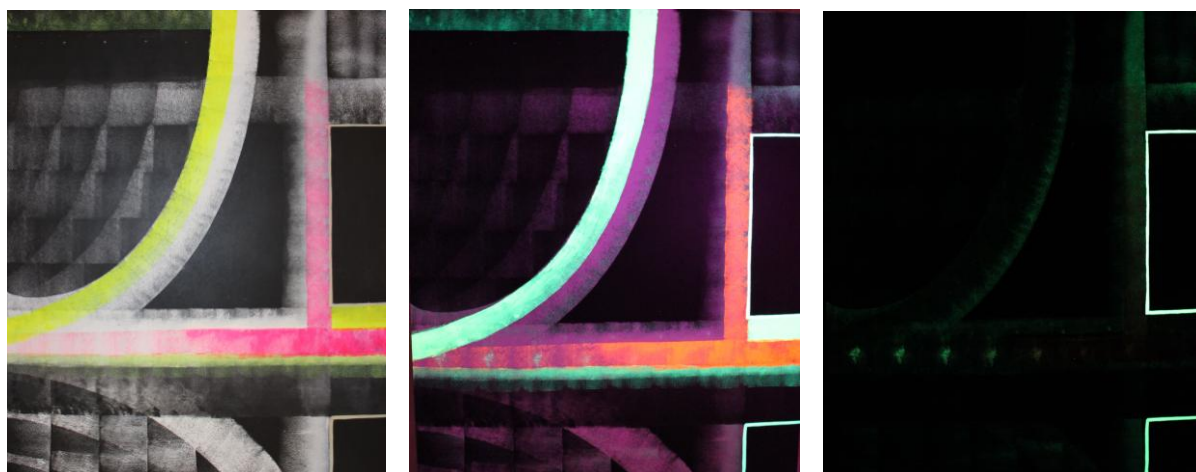
7.3 Kompozice 3/5

7.4 Kompozice 4/5

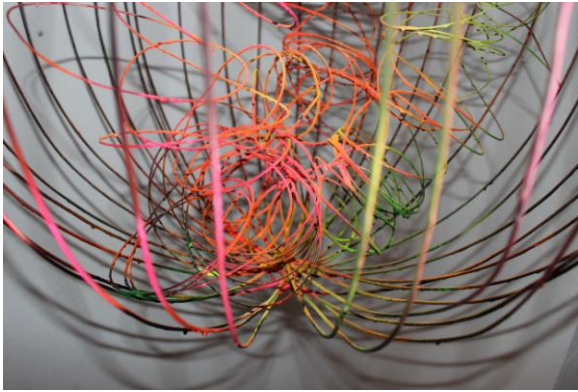

7.5 Kompozice 5/5

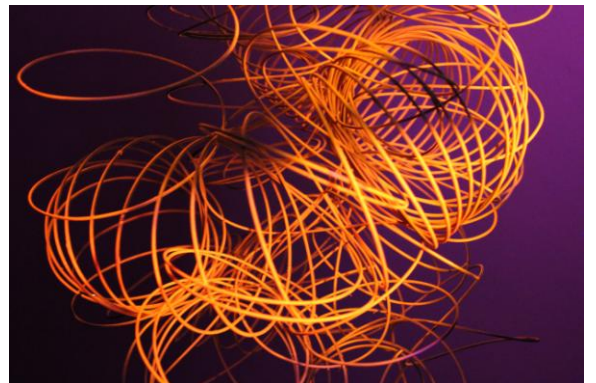

7.6 Uvnitř

7.7 Šroubovice

7.8 Rozptyl

